

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 „

Felélős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 10. földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).

Hirdetések feladhatók a Horovitz-nyomdában, és a „Debreczen” kiadóhivatalában (Barabás-u. 7.)

A háború

minden idegszálunkat ellenállhatlan erővel köti le. Lázás szemekkel keressük a Höffer hirdadásait a lapok hasábjain, gondjaink körébe tartoznak a liszt- és kenyéruitalványok utáni szaladgálások. Előkelő urasszonyok nem plörözös kalapok után vágynak, hanem a nullás-lisztről szóló utalványokat szeretnék halomra gyűjteni; gondos családapák nem azon törnek a fejüket, hogy a bemondott kontrakasszát meg tudják-e csinálni, a kártyaasztal mellett, hanem hogy a nehezen, sok utánjárással megszerzett fél öl fát felvágják-e — négy darabokra — öt koronáért.

Ilyen körülmények mellett alig törődünk a szellemi szórakozásokkal, városunk kulturális fejlődésével. Pedig nekünk, itthonmaradottaknak, gondolnunk kell néha-néha a jövővel is. Nagy Debreczen szellemi fejlődésének nagy nehezen, évtizedeken keresztül kiverekedett színvonalát nem szabad veszendőbe hagynunk bármilyen keményen dörögjenek is az ágyuk a kárpáti hegyszakadékokon.

Igy gondolkodnak — nagyon helyesen — a városháza vezető emberei is. Ezért nem vették le — még helyesebben — a debreczeni Zenede és a Nagy Zoltán kiváló zeneművészünk által pompásan vezetett Zenekonzervatórium egyesítésének a kérdését, mely szoros összefüggésben van Debreczen zenei életének fellendülésével.

A jog- és pénzügyi bizottság egyhangulag javasolta a két zenei tanintézet egyesülését és illetve a Zenekonzervatóriumnak a városi Zenedébe való beolvasztását. Ezt a tervet mi is a legnagyobb örömmel üdvözljük, mert keresztülvitelében a debreczeni zenei oktatás színvonalának nagyon magas fokra való fejlesztését látjuk, hisszük.

Anyagi tekintetektől mérlegelve a dolgot, az egyesítéssel a város nemcsak újabb terheket nem vesz a nyakába, de bizonyos, jelentékenyebb összegű szubvenció kötelezett-

sége alól szabadul fel, s emellett a Zenede 250 tandíjfizető tanítvánnyal gazdagodik.

Hogy a Zenekonzervatórium tanári karának legjobbjai P. Nagy Zoltánnal, ezzel az izig-vérig kiváló zeneművésszel a Zenede tanterői részére megnyerhetők, még csak elfogadhatóbbá teszik a tervet. P. Nagy Zoltán, városunk szülötte, Debreczen felsőbb zenei oktatása terén hervadhatlan érdemeket szerzett, s vele a mi Zenedénk kiváló művészi erőt nyer.

Bizonyos, hogy a két zeneintézmény egyesülése a közgyűlésben is egyhangú határozattal nyer jóváhagyást.

Sz. Z.**SOMOSSY LÁSZLÓ****DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.**

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.**Krónika.****TÖRÖK GÁBOR**

főerdőmester.

Majdnem 30 esztendővel ezelőtt, mikor e sorok írója először próbált eligazodni az akkori városi közigazgatás utvesztőjében, még Simonffy Imre polgármester, Bocskó Sámuel főkapitány és Vértessy Pista főjegyző bátyánk idejében, valamelyes fairtásról lévén szó, — először jutván tüzelőfa szükségbe a város, — egy gyönyörű szál férfi s igazi magyaros temperamentummal ütött öklével a tanács foszlott zöldposztós

tintapecsétetes asztalára s erélyes hangon jelentette ki:

— Már pedig én azokat a tölgyfákat ki nem irtatom. Azok az én fáim s nem adom . . . De nem ám?!

— Na-na, — csilapította a heveskedőt Simonffy Imre podeszta a heveskegőt . . . Azok a fák egy kicsit tán a mieink is; a mi erdőnkben.

A szép sudár termetű ember nem jött zavarba.

— Nem úgy értem, de én neveltem őket, ha a városnak is. És nem engedhetem, hogy kiirtsák az én növendék fáimat.

Ifjonti hevületek, nagy akarások idején, nagyon imponált nekünk fiatal hírlapíróknak az a bátor ember, aki merészen szembeszállott az ő tölgyfáiért a hatalmaskorui szerető, ellentmondást nem igen tűrő Simonffy Imrével s aki állotta a Bocskó Samu rendőrfőkapitány szurós tekintetét is.

— Hát hagyjuk a fáit, keressünk más irtani valót, — kezdte a hangulatot békíteni, elsimitani Vértessy Pista bátyánk, aki a tanácsban az opportunitást képviselte.

És a tanács a szép szál ember mellett szavazott, aki úgy szerette a szabad, az őstermészetet, az ő kedves nagyerdőjét.

És ez az ember Török Gábor főerdőmester volt.

*

Mi volt akkor Debreczen?! Egy elhanyagolt nagy falu. Később mikor a főmérnöki székbe került Aczél Géza, ők ketten Török Péterrel igyekeztek csinálni valamit a nagyerdővel. Parkirozni, járhatóvá tenni az útjait, valami kis modern csinosítást szerezni az előkelő közönség által mindmáig mostohagyemeknek tekintett természeti kincsét Debreczennek.

Nem Török Gáboron s nem is Aczél Gézán mullott, hogy sok szép tervük meddőn maradt.

*

Török Gábor egykori tanácsbéli kortársai egymás után kerültek el a közhivatalokból. Végül talán egészen egyedül képviselte azt a régi korszakot, mely a régmúlté lett.

Gyönyörű szép pályafutást zárt le a sors az ő, e héten bekövetkezett halálával. Nem az előrehaladott kor, hanem a hirtelenül, orvvul támadó betegség érlelte meg Török Gábort az elmulásra.

Fanatikus imádója volt hivatali szakmájának, mint erdész, botanikus, tudós volt, a szó legigazibb értelmében. Csak épen nem igyekezett magát reklamirozni, szerény, de fáradhatlanul szorgalmas munkás volt, aki nem vágyott a közszereplésre. A debreczeni nagyerdőnek élt, úgy is mint a jó Isten egy gyönyörűséges remekének s úgy is mint Debreczen város egyik jövődelmi forrásának.

És ha odafenn számadást kell tennie a reá bízott vagyonnal, el fog számolni az utolsó leesett fe-

nyő-gubacsig. Ha takarékoskodott, a városnak spórolt, ha bőkezű volt a város közönsége látja majd hasznát. Még unokáink is, mert azokra is gondolt. Lelketlen üzleti spekulációknak, — pedig ezek idejét is megérte, ellent tudott állani s az ő nagyerdőjéből nem kockáztatott egyetlen mogyoró vesszőt sem.

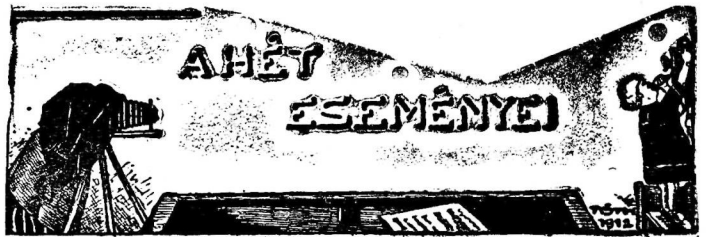
Szórakozásképpen pezsgőgyártáshoz fogott, különösen mikor Tibor fiában nagyon megértő, nagy szaktudású társat talált. És a Török-pezső a legjobb hazai pezsgők egyike s ha Debreczenben nem teljesen általános a népszerűsége, annak az az oka, hogy senki sem próféta a maga hazájában.

De az ország más részeiben s a külföldön nagyon kapós a Török-pezső, amit bárkinek készségesen igazol a vasuti szállító hivatal. Hatalmas ládákban nap-nap után megy a Török-pezső, karcsu üvegei a debreczeni ipar életbevalóságát hirdetve.

Török Gábor hivatásán kívül családjának élt. — Harmónikusabb, kedvesebb családi otthona senkinek sem volt nálánál.

Hat szép szál fia közül négy a csatatéren küzd a hazáért. Talán ebben az egyben nem volt kegyes hozzá a sors, mert a négy fiutól el sem bucsuzhatott halálos ágyán . . . Temetése igazán impozáns volt, bár egyszerű lelke arra is gondolt, hogy halála után ne küldjenek koszorukat a koporsójára . . . De mi nek is. Ugyis gyászolják őt a debreczeni nagyerdő kora tavaszi virágai, gyászolni fogják őt a beszédes falombok, az egész nagyerdő.

Mert talán soha sem lesz nekik többé — ha csak az elhunyt fia nem, aki az ő nevelte — olyan jó barátjuk, mint Török Gábor volt . . . Hogy a jó isten adjon neki zavartalan szép virágos álmokat . . .

— **Mindnyájunknak** el kell menni úgy látszik. — Megjelent a 42-ösnél idősebb B. osztályu, névtelen hősöknek csak nagyon kis mértékben való népfelkelők szeri-számon szedésére vonatkozó hirdetemény, egészen az 50 éves népfelkelőkig. El is zarándokolunk a Péterfia-utcai fogházig mi öreg untauglichok, akik nem annyira népfelkelők, mint néplefekvők vagyunk. De azért, ha a haza hiv, holmi u. n. katonai „segédmu nk á l a t o k r a” nem leszünk alkalmatlanak, ha révedező is a tekintetünk s meg is vastagodott a dobhártyánk és különösen pocakossá lett a hasunk. A sok

itthoni munkával elfoglalt fiatal katona meg mehet a harctérre, sarokba szoritani a muszkát. Így közvetve mégis csak hasznára válhatunk a hazának, amelynek mindenki ugy használ, amint tud . . .

— **Az áprilisi idő** télt, tavaszt, őszt egyformán hozott. Olyan szeszélyes volt az elmúlt hét első napjában is. Mig végre zimankós novemberbe is beillő esőzés szakadt ránk. A tavaszi felöltők helyett visszakerültek a téli kabátok és nehéz sóhajtásokkal gondoltunk azokra, akik ebben a didergős, fázós időkből ott küdenek mi érettünk a lucskos lövészárkokban. — Mert akár esik, akár fu, akár süt a nap, akár nem a lelkünk tele van az ő rájuk való emlékezésekkel, a még mindig kiméletlen hevességgel folyó héroszi küzdelem nagy nevű és névtelen hőseivel.

— **A debreczeni cigánynegyedben** is elviselhetetlen állapotokat teremtett a háboru. Nem azért mert derék zenészeink ifjait elvitték a lövészárkokba, hogy ott vérezzenek a hazáért, hanem mert a rendkívüli körülményekre tekintettel a vendéglői, kávéházi zárórát a rendőrség éjfél 12 óráig korlátozta. Az este 9 órától 12 óráig tartó „tányérozás“ bizony-bizony nem nyújt megélhetést a közel 700 főre tehető debreczeni cigányságnak. Ősz óta a „lővé“ nagyon szegényes volt, az éjféle osztozkodás után bizony elfanyarodtak az arcom. A cigányság e héten tisztelgett Márk Endre polgármesternél, átadván a Tanácsnak szóló kérvényt, melyben azt kéri, hogy vendéglőkben és kávéházakban a zenélési engedélyt éjfél után 2 óráig hosszabbítsa meg a város vezetősége. A polgármester jóindulatu támogatását meg is ígérte Magyar Imrééknek.

— **A debreczeni színházi élet** ezen a héten, a husvéti ünnepek után nagyon megcsappant érdeklődést mutatott. Legalább is az ünnepi hangulatokat követő reakciónak tudjuk be a színészeinkre nézve előnyösnek nem mondható változást. Pedig szintársultunk derék művész személyzete minden pártolásra érdemes. Változatos műsort nyújtanak, az újdonságok, a fővársi színházak repertoírjáról egymást követik nálunk is. Az Ezüstpille, a Vilmos huszárok töltötték ki az e heti műsort, melyen a drámai előadások nem jutottak térhez. A színház vezetői ugyanis azt tapasztalták, hogy a közönség érdeklődése hasonlíthatatlanul nagyobb énekes, zenés darabok mint drámai előadások iránt. Az énekes előadások szereplői közül most is Szentgyörgyi Mártha, Teleky Ilona, Halassy Károly, Várnay László, Darigó és Balázs arattak nagy sikereket.

— **Markus Dezső** is hősi halált halt. A nagy rokonszenves, szép jövőjű, gyönyörű szál fiatalember halálhíre nagy részvétet keltett s melyen sujtotta a bánatos szülőket édesapját: Márkus Jenő vendéglőst és szép fiát nagyon szerető édesanyját. Adjon nekik vizsgáztatást az a tudat, hogy fiok a hazáért halt meg.

— **A repülőgépekről.** Köszükségletet elégít ki Wittmann Viktor kiváló magyar avatikai szakemberünk mikor Radó Antal kitűnő vállalatában, a Magyar Könyvtár-ban érdekes füzetet írt a repülőgépekről, különös tekintettel hadi alkalmazásukra. A füzet röviden, világosan, minden szükséges és érdekes dolgokra kiterjeszkedve mondja el mondanivalóit s a közönség érdeklődését mindenképen kielégíti. Ára 30 fillér.

Zsuzsi kisasszony.

Falsetti énekes	Kassay Károly
Pribicsei postamester	Kemény
Zsuzsi (szombaton)	Szentgyörgyi Márta
„ (vasárnap)	Teleky Ilona
Laufen gyáros	Turay
Szerafin felesége	Halassyné
Pétdrfi szerkesztő	Darigó Kornél
Drinye riportér	Várnay László

Vilmos huszárok.

Gróf Gedőfalvy, tábornaszernagy	Kassay Károly
Borostyáni huszárezredes	Balázs Bálint
Cereblyés László, huszárkapitány	Turay Antal
Szentpéteri huszárfőhadnagy	Csepregy Lajos
Tibor huszárfőhadnagy	Darigó Kornél
Miklós, a szolgája	Kemény Lajos
Bukovay, kadét	Tihanyi Oszkár
Balogh Gábor, udvari tanácsos	Szakács Árpád
Annuska, a leánya	Teleky Ilona
Jakab hadnagy, lemezezi tiszt	Várnay László
Julcsa, szobalány	Szentgyörgyi Márta

— **Heltai Jenő új könyve.** Kitűnő írónk Lim-lom cím alatt gyűjtötte össze újabb műveit: mulattató ötleteket, apróságokat, tréfákat. Lim-lom című új füzetében, mely Radó Antal kitűnő válatában a Magyar Könyvtár-ban jelent meg, huszonhat apróságot gyűjtött össze. A füzet ára 60 fillér.

— **Magyarok nagyasszonya . . .** segíts minket. Ez a fohász kél minden magyar ajkon most, az 1914—15. évben dúló világháboru rettenetes hánytorgatásai közben. És ezt, ezt a régi magyar fohászt örököltette meg Lukácsy Lajos neves szobrász művész egy másfél arasz nagysága, dombormű plaketten! amely kis helyre művészi elrendezésben állította be két oldalon a fegyvere mellett álló két katonát, amint a feltűzött szurony markolatán, összekulcsolt kézzel, áhitatosan fordulnak a közepén levő szűz anyához és a kis Jézushoz, — régi magyar hitünk, bátorságunk és honszerelmünk jelképe gyanánt. Az örök magyar dicsőség e remek emékét most sokszorositják, hogy olcsón jusson e különben is megindítóan kedves szobadiszhöz a közönség. Előjegyzéseket elfogad a szobrászművész: I., Várkertbazar.

— **Főhercegek a harctéren.** „Dinasztiánk a haza védelmében“ címmel a legközelebbi napokon érdekes tartalmu könyv jelenik meg. Szerzője dr. Gáspár Arthur miniszteri osztálytanácsos, aki mint hivatalos kiküldött s ilyen minőségben a cs. és kir. hedisajtószállás magyar csoportjának vezetője, a hadjárat kezdete óta — a mult év októberéig a hadi sajtószálláson, azóta pedig a hadsereg főparancsnokságának székhelyén sos érdekes és emlékezetes benyomást szerzett és tapasztalatokat gyűjtött. Külön fejezet szól Károly Ferenc József trónörökösről és Frigyes főherceg tábornagról, a hadseregek főparancsnokáról több is. A jellemrajzok és az elsőrendű hitelességű forrásokból veit adótok és harcleírások keretében sok jellemző mozzanattal világítja meg a szerző katonáink csodás hősiességét és bámulatraméltó lelkesedését. Minden fejezethez, mint műmelléklet, érdekes mélynyomatu, művészi kivitelű képek csatlakoznak. A könyv az Athenaeum kiadásában jelenik meg s ára füzve 4 kor. 80 fillér, kötve 6 korona lesz, A jövedelem egy része a Vörös Kereszté.

APOLLO
MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombat és Vasárnap
3, 5 és 7 órákor fél, 9 órákor
rendes helyár

A csöndes malom.

Sudermann világhírű
drámája.

Remek kísérő műsor.

Nem fája feje másnap, ha

'LITKE' pezsgőt iszik

Hadbavonultakról

felvételek, nagytítások művészi kivitel-
ben eszközölhetők

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

TÖRLEY
TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

Álföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.4000,000 K. Tartalékok: 1.400,000 K. Be-
tétállomány nyolcmillió korona.

Érdeklőzősségekben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszámok. Váltószámítás, törlesztéses
és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-
raktár, Safe-deposit (magánletépkészítés).

Affiliált intézetei: Kibai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospécs.

Ha a harctéren levő hozzátartozó-
jának nagy szíveséget akar tenni,
azonnal küldjön neki egy tubus

LYPTOL-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő
tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél Debreczen,
Piacz-utca 30. szám. „Kosuth“ patika.

**: Magyarországon egyik legrégebb, :
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :**

„Debreczen”

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.

Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,
Darabos-utca 7. szám -alatt. Telefonszám 4—12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.